

1981. 1. évf. 4. sz.

57

gondolat

A BTK KISZ-SZERVEZETÉNEK IDŐSZAKOS KIADVÁNYA

1981/4.

1981 APR 15

Ebben a kiadványban több írás foglalkozik a kari közművelődéssel, az azt követő lapokon olvasható Barát Erzsébetnek az egyetemi küldöttgyűlésen elhangzott felszólalása, egy beszélgetés Borsi Józseffel. Ezenkívül hirt adunk a várhatóan megalakuló új alapszervezetekről.

jel

AMI EDDIG KIALAKULT ...

KÉRDŐJELEK

A Közművelődési Klub kialakult csoportjai:

NÉPRAJZ: A 6-7 ember Hajós község néprajzi anyagát gyűjti és dolgozza fel, a végső cél egy Hajósról készült monográfia. A Móra Kollégiumban szerveznek néprajzi előadásokat. Állandó szakmai segítségük nincsen.

ÜTÖGONDOZÁS: A csoport főként jogászokból áll. Börtönből szabadultakkal foglalkoznak, a Megyei Bíróságon dolgozó hivatásos pártfogók mellett társadalmi pártfogóként. Szakmai támogatást a JTK Büntetőjogi Tanszékétől kapnak.

ÁLLAMI GONDOZOTT GYEREKEKKEL foglalkozó kiscsoport: Egyetemistákból és főiskolásokból áll, főleg a Rigó utcai Nevelőotthonba járnak ki. Jelenleg a Pszichológia Tanszéken Dr. Veczko József vezet számukra speciális kollégiumot.

VOLT ÁLLAMI GONDOZOTTAK BEILLESZKEDESET vizsgáló csoport: Jelenleg 3 tagja van, s egy több éves vizsgálatot terveznek Szegeden. Szakmai irányítójuk Dr. Gábor Kálmán, a Szociológia Tanszék oktatója.

A beszélgetésen néhány közművelődési felelős és a Közművelődési Klub kiscsoportjaiban dolgozó hallgató vett részt. Kiindulásunk két - egy 1975-ös és egy 1980-as - KISZ-beszámoló volt az egyetemi közművelődési munkáról. Az első anyag arról számol be, hogy az egyetemen kb. 1700 hallgató végez rendszeres közművelődési munkát /tanyasi iskolák patronálása, munkásifjúsággal való kapcsolat, szegedi iskolák, nevelőotthonok patronálása stb./. A másodikból az derül ki, hogy a hagyományos formák megszűntek vagy megszűnőben vannak, s új kezdeményezésként a Közművelődési Klubot és táborát említi. A "lendületvesztésről", ennek okairól, s a lehetséges megújulásról beszélgettünk. V.M. Miből áll az alapszervezeti kult. és közm. felelősök munkája?

K.Cs. Azzal kezdeném, hogy én csak voltam alapszervezeti kulturális felelős, mert az alapszervezetünk feloszlott, tehát nem funkcionál ilyen téren sem. /Folytatás a második oldalon./

Az alapszervezeti kult. és közműv. munka általában abban merül ki, hogy egyik alapszervezet megszervezi pl. a pedagógusnapot, másik a március 15-i műsort. Csak nagyon kevés közös kulturális megmozdulás van. Régebben volt egy kezdeményezésünk: néhányan a Vakok Otthonába jártak felolvasni, de ez is elég hamar befulladt.

Z.A. Én is csak voltam. Mert úgy éreztem, nem kell ahhoz egy funkció, hogy valamit csináljunk. Semmi igényünk nem volt arra, hogy közösen menjünk kulturális rendezvényekre /színház, mozi, koncert, stb./. Mindenki maga művelődik. Egy Öregek Napközi Otthonát patronáltunk, csináltunk nekik egy műsort, de mindenki csak azért jött el, hogy kipipálhassuk a programot. Sőt, nagyon összezsáptuk a műsort, s senkinek nem volt igénye arra, hogy beszélgessen az öregekkel. Én ott maradtam, mert feltettem egy lemezt, és nem akartam levenni. Ez a patronálás is csak névleges.

V.M. Ebből eddig az derült ki, hogy az alapszervezet, mint a közművelődési munka bázisa, nem funkcionál.

Mi a különbség a közművelődési és kulturális munka között?

H.Zs. Óriási különbség van köztük. A kulturális tevékenység szerintem befogadás, a közművelődés pedig adás. Most kérdés, hogy a Bölcsészkar jelenlegi hallgatói bázisa képes-e arra, hogy adjon valamit, miután kapni sem akar. Mert ezt az 1700 főt nagyon rózsaszínnek tartom, vagy pedig nagyon sokat változott azóta az egyetemre felvettek igény szintje. Mert ha ez az 1700 valóságos szám lenne, most is legalább néhány száznak, de legalább ötvennek kellene lenni, akiknek ez a tevékenység most igénye. De ez az igény ma az egyetemisták között nincs meg.

V.A. Már közhely, hogy egy népművelőnek mi mindenhez kell értenie. Nekünk pedagógusoknak sem csak a szakmai munkára kell felkészülnünk, mert a pedagógus sem csak óraadó gép, hanem olyan kis mindenese, főleg egy kisközségben, de erre hogyan készülünk fel?

Már van Közművelődési Bizottságunk és Titkárságunk, ahol ugye avatott szakemberek is ülnek, akik felnőttek is, dolgozók is, talán nekik kéne kicsit jobban észrevéetelni magukat a hallgatók között, s az ő tapasztaltságukkal megmondani, hogy a szakmai felkészültség mellett még mire van szükségünk. Vegyük úgy, hogy ez kritika volt, mert én sem tudom, kik vannak a Közművelődési Bizottságban. Azt az anyagokból kb. tudom, hogy mit kellene csinálniuk: segítséget, elvi irányítást adni, programokat szervezni, ajánlani. Az a baj, hogy a határozatok alapján létre jött ez a Bizottság, de megalakulásáról, összetételéről, munkájáról nem tudunk, ugyanakkor létre jött pl. ez a klub, s a kettő között nincs semmi kapcsolat.

J.E. Szerinted egy jobban megszervezett közműv. munka segítene a problémáidon?

V.M. Az egyetemi szintű Bizottság ismeri, elismeri munkánkat, de konkrét támogatást nem tud adni, más feladatai vannak, az énekkar, a táncsoport, a szinpad, a JATE-klub működésének finanszírozása, egyetemi szintű rendezvények szervezése. Ezek állami feladatok, anyagi vonatkozásai vannak. A "világ megváltását" a KISZ-re hagyják. De ez szerintem nem baj. A kari bizottságokról nincsenek információim.

Azt mondják, hogy az értelmiségnek kultúraátadónak kell lennie, de mit jelent ez a fogalom? Jelentheti azokat az ismereteket, amiket az egyetemen elsajátítunk, jelenthet szociológiai, pszichológiai, kommunikációs ismereteket, és még mi minden mást!

Az irányelvekben, akcióprogramokban kijelölik, kiket kell az

egyetemistáknak "megközművelniük". A rétegek közelítése céljából aktív kapcsolatban kell lennünk a szakmunkástanulókkal, ifjumunkásokkal. De tudjuk-e, mik a társadalmi igények, elvárások velünk szemben, szükség van-e ránk egy gyárban, egy munkásszállón? Tudok-e velük kommunikálni, ismerem-e a környezetet, amiben élnek, a problémáikon tudok-e segíteni? De az alapvető kérdés szerintem az, hogy én, mint egyetemista fordíthatok-e energiát minderre? Szerintem a közművelődés lényege egyfajta politikai tevékenység lenne, megismerni a társadalmi viszonyokat, beavatkozni és változtatni rajtuk. De a jelenlegi formában, alapszervezeti bázissal, tömegmozgalom jelleggel, akciókkal nem lehet megcsinálni, mert alapos felkészültséget és tartós részvételt igényel.

J.E. Egyik megoldás az lehetne, hogy a szociológia oktatása kötelező legyen, hogy ismerjük a mai magyar társadalomról készült elemzéseket, s hogy a pedagógiai-pszichológiai képzésben beszéljünk már arról is, hogy mik a problémák a szakmunkásképzéssel, beszéljünk az oktatáspolitikánkról, arról, hogyan néz ki egyáltalán a mai magyar iskolarendszer.

H.M. Az intézmények, ahol változtatási szándékkal megjelentek, partnerek tekintenek-e benneteket, ill. mik azok a gátló tényezők, amik kudarchoz vezethetnek?

V.M. Egy ideig munkásszállóra jártam, de nem volt belépőm, tehát nem volt legalizálva a bejárásom, csak a népművelő tudott róla. Mivel a népművelő és a szállóvezető között érdekellentétek voltak, s a szállóvezetőnek nagyobb hatalma van, kitiltott az intézményből.

J.E. Nekünk is ez a problémánk most a Rigó utcai Nevelőotthonban. Volt egy fiatal pedagógus, aki igényelte a segítségünket, s akivel tudtunk együtt dolgozni, most az új tanár bizonyos szakmai féltékenységből már a leckét sem engedte kikérdezni a gyerekektől.

V.A. Tehát meg kell keresni a kiskapukat, a rugalmas, fontos beosztású tisztviselőket, pl. ehhez sem értünk. Mit tanulhatunk így, kiskapu-keresést? Voltaképpen akárhova megyünk, mindenütt szervezett intézményi keretekkel találjuk szembe magunkat. Mi vagyunk az egyén. Tárgyalóképes intézményünk a KISZ lenne.

B.G. Arra gondoltam, hogy akár a KISZ-ben, akár az egyetemi oktatás keretein belül kell intézményesített formát adni a dolognak. Tömeghatása az egyetemen belül is csak akkor lesz, ha intézményesül. Mert pl. a Közművelődési Klub, ami két éve indult, sem kapta még meg határozott kereteit, mert van egy-két ember, aki mindenfélét csinálna, s akkor mindefféle nevet keresünk hozzá, s próbáljuk beilleszteni ide-oda. Az a véleményem, hogy szakmai kérdésekbe kell átfordítani a közművelődést. Tisztázni kell a konkrét lehetőségeket, számolni kell az adott struktúrával. Van egy kialakult struktúrája az oktatásnak, s a mozgalomnak is. Ebbe kell beépítenünk azt, amit akarunk: a társadalmi gondozás módszerével élő közművelődési munkát.

Készítették: Várada Mónika és Hesz Mariann
+ + +

...ÉS MIT AKARUNK

Tervezzük: egy szociológiai olvasókört beindítását a Móra kollégiumban, az első féléves anyaggal: Comte, Spencer, Max Weber és Durkheim egy-egy műve. Az olvasókört a Szociológia Tanszék oktatói vezetik.
- egy olyan csoport létrehozását, amely a társadalmi gondozás külföldi irodalmával ismerkedne meg, s a Szociológia Tanszékkel együttműködve egy társadalmi gondozói képzési programot dolgozna ki.
A csoportok munkájáról az idei hajósi Közművelődési Tábor programjával együtt faliújság fog megjelenni a karoknál.

-4-

"INGOVÁNYOS TALAJON VAGYUNK"
/Beszélgetés dr. Bognár Gáborral/

Dr. Bognár Gábor, idén végzett jogász kezdettől fogva a Közművelődési Tábor tagja, a családszociológiai kiscsoport szervezője volt. Hivatásának a családgondozói munkát választotta. Állása jelenleg nincs státusz-hiány miatt.

V.M. Sok vita folyt arról, hogy mi legyen a további sorsa az egyetemen folyó vagy nem folyó, pillanatnyilag amorf, különböző szinteken, teljesen összefoghatatlanul és hullánczóan létező közművelődési munkának. Folyt a vita valami általános dologról, és te azt mondtad, hogy át kéne fordítani az egészet szakmai kérdésekbe, mert csak így lehet előre haladni. De ez így csak nagy általánosság volt. Az állami gondozottak patronálása, a gyámügyi munka, a börtönből szabadultak utógondozása egyfajta társadalmi gondozói munka. Azonban nem mindenki tudja, hogy mit is jelent ez a fogalom.

B.G. A társadalmi gondozás a szociálpolitika eszköze, a legkülönbözőbb okok miatt segítségre szorulókon való szakszerű segítség. Ezt jelenti legáltalánosabban. Fogalmazzunk úgy, hogy a társadalmi beilleszkedési zavarokkal küszködő egyéneknek, családoknak segít a társadalmi gondozás. Nem tudom, hogy létezik-e kerek, elfogadott, hivatalos definíciója a dolognak, mindenesetre egyetemes gyakorlata nincs.

V.M. Milyen intézmények látják el ezeket a feladatokat, van-e átfogó, országos hálózata a társadalmi gondozásnak?

B.G. Legkülönbözőbb főhatóságok alatt működő, legkülönbözőbb intézmények látnak el társadalmi gondozási funkciókat. S azok az emberek, akik konkrétan végzik ezt a munkát, azok is a legkülönbözőbb végzettséggel rendelkeznek. Itt most gondolok az általános és összes szakorvosi ellátástól kezdve a jogsegélyszolgálaton át a szociális otthonokban történő gondozásig sokmindenre.

V.M. Ha ennyire nem egységes a rendszer, akkor vajon milyen hatékonyságu lehet a jelenlegi munka?

B.G. Őszintén szólva fogalmam sincs, hogy milyen hatékonyságu lehet. Vannak prekonceptióim, de erről nem szívesen beszélek, mert nem vagyok a szakterületnek nagy ismerője. A családgondozást, úgy érzem, ismerem, ennek a helyzete pocsék, ha ez jellemző általában a társadalmi gondozásra, akkor nagyon szomorú a kép.

V.M. Mit jelent az, hogy családgondozó vagy? Ha odamész egy problematikus családhoz, milyen lehetőségeid vannak a beavatkozásra?

B.G. Ilyen, hogy családgondozó, ilyen státusz Szegeden pillanatnyilag nincs. Ősszel talán beindul a Nevelési Tanácsadó megyei hatáskörrel Szegeden is, /az országban utoljára/, nyolc főállású dolgozóval, ezek között lesz egy családgondozó is.

A helyszínen, a lakásokban keresik fel a családokat, és ambícióikhoz, képességeikhez, képzettségükhöz mérten a legkülönbözőbb családi gondokon /a neveléstől kezdve az alkoholizmusig/ próbálnak segíteni, s feladatuk még a tanácsai szervekhez való véleményezés, környezettanulmányok készítése.

V.M. Szerinted létrejöhet-e átfogó családgondozói hálózat?

B.G. Nem tud, mert nincs hová illeszkednie, teljesen irreálisnak tartom, hogy belátható időn belül létrejöjjön.

V.M. Szóval szükség lenne egy hálózatra, viszont erre a társadalom nem biztosít lehetőséget?

B.G. Nem hiszem, hogy jó a kérdés. Beszéljünk most csak a családgondozásról. A családgondozáshoz szükség lenne egy nagyon széles társadalmi aktivahálózatra, s akkor valóban fölmerül az, hogy

- nincsen olyan szerv, amelyik ezt az aktivahálózatot magáénak tudja, és hatékonyan működteti. Vannak egyébként társadalmi pártfogók, a gyámhatóság kirendelése alapján működnek, többnyire pedagógusok, de hiányzik az egységes képzés, egységes irányítás. Szóval távol áll a dolog attól, hogy szakszerűen és egységesen folyjon a munka, ami ugye a hatékonyságnak elengedhetetlen feltétele, még akkor is, ha társadalmi pártfogókról van szó. Az iskolákban is működnek gyermekvédelmi megbízottak, s lehet, azbegész papíron összeáll egységes rendszerre, de ez még mindig csak egy része a családgondozásnak, s nem is biztos, hogy egészen hatékony. Ha arra gondolok, hogy a deviáns gyerek mögött egy széthúzó család áll, akkor ezt az egész családot kéne valahogy gondozni, mert ennek a családnak a tünete, és csak a tünete ez a deviáns gyerek. Valahogy a családot kéne kézbe venni, s erre nem alkalmas, ezt ki merem jelenteni, hogy nem alkalmas a pillanatnyilag működő társadalmi aktivahálózat. Nincsenek erre fölkelésztve az emberek, s azt hiszem, még az a szemlélet sem terjedt el, hogy ezzel így kellene foglalkozni.
- Ha lehetőség nyílna arra, hogy társadalmi gondozókat képezzenek, mint pl. nyugaton, a szociális gondozókat, milyen ismereteket kellene elsajátítaniuk?
 - Alapvető szociológiai ismereteket, de nélkülözhetetlen praktikus ismeretanyag lenne a feltáró beszélgetések levezetése, krízis-intervenció, tehát egy pszichológiai irányultságú képzés lenne ez. Persze egy társadalmi gondozónak elengedhetetlen, hogy ismerje az államigazgatási lehetőségeket, a segélyezéstől kezdve az állami gondozásba vételig például.
 - Mondjuk az elkövetkező tíz évben látsz-e valamilyen lehetőséget arra, hogy egy ilyen jellegű képzés a felsőoktatásban megvalósuljon?
 - Most gyorsan azt kellene felelnem, hogy nem az én dolgom, hogy lássak, bár eddig sem olyan dolgokról beszéltem, amiről biztonsággal beszélhetnék. Ha a társadalmi gondozásról beszélünk, ingoványos talajon vagyunk, de azért őrdemben is megpróbálok válaszolni. Tíz év elég hosszú idő, és én elég optimista vagyok, abban a vonatkozásban, hogy az kevés ember, aki foglalkozik ma családgondozással, talán meg fogja találni magának a megfelelő képzési formát. Pesten máris összejönnek ezek az emberek egy családgondozói klubban, és megbeszélgetik egymás közt a dolgokat, gyakorlatilag egy önképzési formát alakítottak ki maguknak. Ilyen utakon azt hiszem tíz év alatt az állami oktatásba is be fog szivárogni ez a szemlélet.
 - Mennyire látod értelmét az egyetemisták ilyen jellegű munkájának? Vannak-e lehetőségeink?
 - A beszélgetés elején pedzegettük, hogy valahogy a struktúra nem megfelelő. Ebből a strukturális adottságból következik, hogy aki - ne adj isten - elsajátítana egy a családot egységként kezelő és gondozni akaró szemléletet, s megszerezne bizonyos gyakorlatot, nem tudja ezeket hol hasznosítani, vagy ha hasznosítani akarja, félek tőle, hogy megszállottnak kell lennie, hogy ezt a meglévő struktúra ellenére is keresztül vigye.
 - Ez a társadalmi gondozói tevékenység nem póttevékenység-e? Hiszen azokat a viszonyokat, amelyek ezt munkát szükségessé teszik, nem tudjuk megváltoztatni, hanem egyfajta utólagos beavatkozással próbálunk segíteni. Nem az alapvető problémák elkendőzését célozza-e ez?
 - Nézd, ez egy lehetséges cselekvési terület. Eljutottunk odáig, hogy pillanatnyilag szerintem egyetlen tisztességes alapállás van: a kérdéseket át kell fordítani szakmai képzésbe, s ez azt jelenti, hogy a szakmát ki kell tanulni, s a képzés, a struktúra hiányosságai ellenére.
 - Az egyetemen milyen lehetőséget látsz a munka kiszélesítésére?

B.G. Nem hiszem, hogy ebből a dologból tömegmozgalom lesz, de valószínűleg sokan beleszagolnak az egészbe, és tapasztalatokat szereznek egy olyan életkorban, amikor minden fokozott sullyal esik latba, s a fene tudja, mivel gazdagodnak. De azt hiszem, bárhová kerülnek, bármelyik skatulyájába a munkanegosztásnak, bármelyik polcára a kialakult strukturának, az az egy-két élmény dolgozni fog bennük..., vagy nem.

/Készítette: Váradi Mónika/

FALUJÁRÁS '81

Lassan már hagyománnyá válik, hogy az egyetemisták a 2. félév elején téli népművelési gyakorlatra indulnak. Nem tudom, mi lehet az oka, hogy a JATE bölcsészkaráról tavaly öten, ebben az évben pedig csak 1./egy/ hallgató vette igénybe ezt a nagyszerű lehetőséget, 10 nap alatt betekintést lehet nyerni egy falu életébe, meg lehet ismerkedni a jelentősebb gondokkal, problémákkal, ki lehet próbálni, hogy egy falura kerülő értelmiségi milyen módon illeszkedik be a község életébe, stb. A tanárnak készülők egy része mindenképpen falura kerül, nem árt előre megismerkedni a falusi pedagógus életmódjával, lehetőségeivel sem. A felsoroltakon kívül még természetesen rengeteg dolog van, ami miatt hasznos a 10 napos gyakorlat - ismeretségek, barátságok kialakulása, szórakozás, és még lehetne sorolni. Különösen azoknak kellene élni a lehetőséggel, akik egész életüket városban töltik. Nekik kellene kilépni a városi életformából, hogy mást is lássanak, csináljanak - ha csak 10 napig is.

Jobb lenne, ha a diákok is beleszólhatnának valamilyen módon azoknak a községeknek a kiválasztásába, ahová majd gyakorlatra mennek. Nekem mindkét alkalommal jó tapasztalataim voltak, de ennek az is lehetett az oka, hogy olyan helyekre kerültem, amelyek megyei szinten kiemelkedően jók /Tótkomlós, Nagynágoos/. A megyei tanácsok előzetes tájékoztatása után közösen kellene kiválasztani azokat a helyeket, ahová érdemes, ahová kell menni. A gyakorlat után írott dolgozat, beszámoló formáját is meg kellene változtatni. Több értelme lenne a mostaninál /a gyakorlaton résztvevők közösen írnak egy dolgozatot 4-5 oldalas terjedelemben, általában a községről/ az egyéni dolgozatoknak, és annak, hogy ki-ki érdeklődési körének megfelelő témát válasszon dolgozata központi részéül. Iskolaügyet, ifjúsági klub helyzetét, a népművelés problémáit, az ingázást, stb. Így értékesebb, és nem általánosságokat, frázisokat ismételtető dolgozatok születnének /falutörténet - KISZ-élet - tsz - iskola - műv. ház - szórakozás - munkalehetőségek - és kész a beszámoló/.

Persze mindehhez az kell, hogy a jövőben ne egy, ne öt, hanem sokkal több bölcsész legyen, aki kipróbálja, hogy milyen 10 nap falun.

/Mórocz Károly/

+ + +

GALGÓCZYNÉ BARÁT ERZSÉBET FELSZÓLALÁSA AZ EGYETEMI KÜLDÖTTGYÜLÉSEN

Tisztelt Küldöttgyűlés!

Az egyetemi bizottság beszámolójának a KISZ helyzetelemzését megkísérlő gondolataihoz szeretnék néhány kiegészítést fűzni. Az alapszervezeti taggyűlések kongresszusi levélvitája is megerősítette bennem egy ilyen hozzászólás szükségességét.

Először hadd idézzem az egyetemi beszámoló ide kapcsolódó mondatátit.

"A KISZ társadalmi szerepének, pozíciójának erősödésével nem járt együtt egyetemünkön sem tömegbefolyásának növekedése, sőt, azzal ellentétes tendencia figyelhető meg. Ennek okai ... végső fokon a magyar társadalom és a felsőoktatás jelenlegi fejlődési fázisára vezethetők vissza."

Ugy gondolom, hogy a beszámolóban meg kellett volna kísérelnie a KISZ jelenlegi állapotát kiváltó társadalmi okokat feltárni, VAGY legalább néhány vitára készítő elgondolást megfogalmaznia. Annál is inkább, mert erre a kongresszusi levél nem tesz kísérletet, ezért roppant fontos lenne, hogy a helyi rálátási lehetőségeket felhasználva legalább mi magunk, kezdeményezzük, kíséreljük meg ezt megvitatni.

A levél súlyos hibájának tartom, hogy a benne megfogalmazott nehéz és felelősségteljes feladatokhoz egy jól működő - csak itt-ott korrekcióra szoruló - KISZ szervezetet, egységes tömegbázist tételez eleve föl. Valóban igaz, ezeket a feladatokat /még ha sokszor nem is fogalmazódnak meg konkrétan, csak a napi politikai zsargon, a bevett fordulatok szintjén/ tömegbázis nélkül nem lehet végrehajtani.

Ezért azt kell mondjam, ha a kongresszus nem próbálja meg ezt az alaplépést, azaz a helyzetelemzést, mely a levélből kimaradt, megtenni, a további irányjelölés és értelmét, valóságértékét veszíti el. S újabb öt évre odázódik el az a fontos és nagy szakértelmet, körültekintést igénylő feladatunk, mely, hangsúlyozom: minden további elgondolás, cselekvés elsődleges, alapvető feltétele. Hiszen a beszámolók sorra arról a súlyos problémáról adnak hírt, hogy az alapszervezeti munka kiürült, nem életképesek ezek a szervezetek, sőt, a beszámoló másodlagos kötöttségekről beszél már. Ez a jelenség pedig éppen a KISZ halódásának elgondolkodtató és figyelmeztető tünete. Hogyan vállalhatnánk felelősséggel egy ilyen irányba haladó szervezettel a levél-megfogalmazta társadalmi feladataink végrehajtását? Azaz, véleményem szerint be kell látnunk, hogy amikor a KISZ vezetőségek és az alapszervezetek, a tagok közötti szakadásról, eltávolodásukról, a kiürült alapszervezeti keretokről beszélünk: a KISZ problémájáról van szó, s hogy ezek ismeretében ilyen maximális programot nem tudunk megvalósítani.

Olyan célrendszert kellene felállítanunk, mely a "másodlagos közösségekbe" szerveződő emberek igényeit, érdekeit fejezi ki. Ennek érdekében sokkal tágabb teret kell biztosítanunk a KISZ tagok köréből, az alulról jövő elgondolásoknak. Ezeket a vezetőségeknek meg kell találniuk, fel kell használniuk. A spontán törekvésekkel szembeni türeghatárunk ugyanis a rendszer belső stabilitásának alapvető fokmérője. Ezért ha eredményesen akarjuk a tömegek pozitív hozzáállását, a KISZ, a KISZ tevékenység tekintélyét visszaszerezni, megteremteni végre a regionális, a rétegérdekek érvényesítésére, egyeztetésére kellene szervezetünknek koncentrálnia, hiszen nem egységes arcolatu, érdekeltsgű emberek halmazával van dolgunk. Annál is inkább ebbe az irányba kellene haladnunk, mert a gazdasági életben már bebizonyosodott, ez a járható út. Hiszen nem a szervezetségi mutatók, a "mennyeiség" jelentenek problémát, hanem hogy ezt a tömeget milyen cél érdekében tudjuk megmozgatni. Mert az oly sokat hangoztatott "passzivitás" vádjával csak a felelősséget háritottuk el magunktól, a probléma megoldásától csak eltávolodtunk. Mert sokkal inkább azt kell megvizsgálnunk, miért lettek passzivak, érdektelenek az emberek, miért nincs tömegbázisa még a pozitív eredményeinknek sem? Világosan fel kell tárni azokat a történelmi folyamatokat, melyek a társadalmi életben lejátszódtak és lejátszódnak ma is. Milyen erővonalak, mozgások implikálják ezt a társadalmi, nem pusztán KISZ-es reagálást. Ugyanis a KISZ-en belüli jobbitó szándékok, törekvések a társadalmi helyzetelemzés nélkül reménytelen, sikértelen vállalkozásnak bizonyulnak.

Ebben a döntő fontosságú munkában várom, hogy a kongresszus megtegye az első lépéseket, a levélből kimaradt lényeges elemzéseket, a valós helyzettel számotvető irányadást végezze el.

EGY RIPIORT FOLYTATÁSA

/Kísérlet a távolságok megközelítésére - beszélgetés
Borsi Józseffel/

A Gondolatjel 3. számában elsősöktől kérdeztem meg azt, mi a véleményük a KISZ-en belüli reformtörekvésekről. Hogy válaszolna erre a kérdésre egy nyilván sokkal több tapasztalattal rendelkező negyed-éves?

- Az én véleményem szerint /és most mindenről csak a saját véleményemet szeretném elmondani/, ennek a mozgalomnak kettős értelme van. Az egyik, a pozitív, az, hogy szegedi diákéveim alatt most először tapasztaltam, hogy megindult valami, hogy vannak emberek, akik érdeklődnek, és nemcsak érdeklődnek, de megoldást keresnek és javasolnak olyan kérdésekben, amelyek bennünket /diákokat/ érintenek, s amelyek egyúttal társadalmunk problémáit is képezik. A hiányosságot abban érzem, hogy az egészben nem volt egyfajta egységes koncepció, túl nagy területet akart átfogni, nem volt kellő átlátás, még azok részére sem, akik az egészet kezdeményezték. Ennek következtében, noha ez az előbbinek talán ellentmond, sok fontos kérdés is kimaradt. Például olyanok, amelyek a polgári demokratikus országok egyetemén már megvalósultak: a menza diákirányítása, az egyetem szervezeti felépítésének kérdése, diákok támogatása kulturális cikkek vásárlásában, önkormányzat, stb... Ugyanakkor abba a hibába estetek /ami szerintem már a KISZ hiányossága is volt/, hogy csak a saját gondjaitokkal foglalkoztatok. Nem tértetek ki általánosabb kérdésekre, pedig a mi problémáink összefüggnek, sőt, következményei általánosabb társadalmi problémáknak.

Egy félmondatban kitértél a KISZ-beni hiányosságokra is. Ez a kérdés hogy fogalmazódott meg benned az elmúlt évek tapasztalatai alapján?

- Szerintem a KISZ-nek jóval több demokráciát igénylő és birtokoló szervezetnek kellene lennie, ami jelen pillanatban még hiányzik. Példa erre a küldöttgyűlések "javaslatlistái", amelyek minél feljebb kerültek, annál inkább megnyesegették őket, mondhatnám megszabadtották őket a valódi ütközőpontjaiktól, melyek feltételei voltak annak, hogy mindezt "fent" komolyan is fogják venni. Vagy itt van például a kari küldöttgyűlések után mindenütt kialakult és elterjedt légkör, a "meddig lehet elmenni" állandó keserű leckéje, a fenyegetések, a megtorlástól való félelem, amely jellemzőnek bizonyult akkor is, ha alaptalan is volt...

Ha említettél a demokrátiizmust, akkor hadd kérdezzem meg, hogy szerinted miben áll vagy bukik egy ifjúsági szervezet demokrátiizmusa?

- A válasz előtt csupán annyit, hogy rendkívül elterjedt dolog manapság uton, útfélen a demokráciát emlegetni, fent-lent egyaránt, anélkül, hogy bárki meg tudná mondani, valójában mit is jelent ez a szó. Van-e még egyáltalán értelme ennek a szónak, vagy ha van, az országoként változó, hisz akár keleten, akár nyugaton, mindenütt egy állítólagos demokrácia építéséről beszélnek. Egy demokratikusan felépített intézményben szerintem kell lenni egy olyan szervezetnek, eszköznek, fórumnak, amely a hatalom ellenőrzését végzi, vagyis meggátolja mindenfajta eltorzulás kialakulását.

Visszatérve az ifjúsági szervezethez, szerintem annak mindenképp egy alulról felfelé épülésen kell alapulnia. Munkáját a belső igényből fakadó szükségsszerűségnek, és nem felülről meghatározott operatív elvek végrehajtásának kellene irányítania. Az újításnak, a job-

bitó szándékának pedig mindenképp, mindenkor helyt kellene adni, még akkor is, ha mindezt csupán egy kisebbség képviseli a szervezetben belül. Ez alatt természetesen azt is értem, hogy ez a kisebbség küzdhet is jogai, igényei megvalósításáért, anélkül, hogy ezért mindenféle retorziókkal kelljen számolnia...

Hogy kellene ezek szerint kinézni végül is egy ideális ifjúsági szervezetnek?

- A KISZ-től elvárják azt, hogy az ifjúság érdekeit képviselje, de nem látják be azt, hogy ez az ifjúság nem egy arctalan tömeg, aminek csupán egy fajta érdekeltsége lehet. Az például, hogy milyen az ifjúság érdekmegnyilvánulási formája, mondjuk politikai nézeteiben, sehol szóba sem kerül. Pedig egy ifjúsági szervezetnek szerintem alapvető érdeke lenne a munkájával kapcsolatos "alternatív" nézetek figyelembevétele. Mindezek, bármilyen jó szándékuak is, kiszorulnak a perifériára, mert a jelenlegi struktúra felépítésében egyszerűen nincs helyük. Ez a kisebbség eliminálását /eltüntetését/ jelenti, még akkor is, ha ezek az egymástól elszigetelve létező kisebbségek talán nem is jelentéktelen mennyiséget képviselnek. Kényelmesebb a meglévő rosszhoz ragaszkodni, mint helyébe mondjuk több fáradsággal, egy újat létrehozni? Talán így van. Viszont a problémák ezzel a megoldási módszerrel nem tűnnek el, csupán felhalmozódnak. Be kellene látni, hogy az egységes álláspont, ha egyáltalán léteztetett ez bármikor is, ma már idejét múlt dolog. Talán jó volt azokban az időkben, amikor egységesen kellett harcolni, fellépni pl. az "ellenség" ellen. Ezek az idők már elmúltak, és szerintem közülünk senki sem becsüli le akkori jelentőségüket. De miért ne várhatnánk el mindezt cserébe mi is, akkor, amikor egészen más időkben, más jellegű problémákkal kell szembenéznünk. Amikor szinte semmilyen biztosítéka nincs annak, hogy a már "kipróbált", régi egységes elvek valóban jók és helytállóak napjainkban is.

Említetted az alternativitást. Szólnál erről néhány szóban bővebben is?

- Abból indulok ki, hogy minden ember külön-külön sajátos individuum. S így az akaratuk, igényeik, döntéseik is sajátosak. Ha választási lehetőséget, alternatívákat biztosítunk számukra, akkor ezzel csupán figyelembe vesszük, és tiszteljük másságukat, vagyis személyiségüket. Választási lehetőségükben az akaratuk is kinyilvánulhat. Maguk dönthetnének bizonyos kérdésekben, amelyek, be kell látni, másként hangzanak; másként néznek ki fent és lent. A valóságban és kozmetikázott jelentésekben...

Leszükitem a kört, ha megengeded. Az új szervezeti módosítás a KISZ-en belül talán épp az ilyen lehetőség biztosítását szolgálhá. Nem?

- De igen. Az új szervezetek megalakulása után valóban megvalósulhat a választás lehetősége. Vagyis az a fajta szelekció, amikor az egyén társulhat azokhoz az emberekhez, akik nagyjából hozzá hasonló kérdéseikre keresik a választ. Lehetőség ez a tényleges közösségek kialakítására is, amelyeknek a továbbiakban már nincs szükségük valamilyen hierarchiális betagozódásra, hisz munkájukat a belső meggyőződés, az etikai tartás irányítja majd. És nem azért fognak dolgozni, hogy bárhol számontartsák, elkönyveljék, kitüntessék, stb. munkájukat, hanem elsősorban azért, hogy tegyenek is valamit.

A válaszodban te egyfajta "kérdésfeltevésről" beszéltél. Én viszont azt kérdezem tőled, amivel mostanában nagyon sokan vádolják az ifjúságot, hogy mi van akkor, ha nincs is kérdésfeltevés, ha nincs válaszkérés? Egyszóval mi a véleményed a passzivitásról?

- Azt hiszem ez is elhangzott az egyetemi küldöttgyűlésen. Én csak ismételni vagy bővíteni tudom a választ azzal, hogy igenis ez is a személyiség egyfajta reakcióját jelenti. Összefügg bizonyos

val, amit mindig, minden tevékenysége közben tapasztalhat az ember. Mindezek következtében kialakult egyfajta nemtörődöm hozzáállás, ami egyrészt bizonyos immunitást is jelent a bevett normák, beszűkülés, infantilizmus ellen; másrészt viszont kérdés az, hogy hol van mindennek a határa. Meddig maradnak passzíval a tömegek? Hogy viselkednének pl. egy esetleges társadalmi válság idején? Milyenek a következményei a jövőre nézve az ilyen szituációnak? Vajon ki számol itt ezekkel a kérdésekkel. Pedig a magyar történelem bővelkedik hasonló jellegű tragikus példákkal. Hogy mást ne mondjak, például a fasizmus évei. Hogy mennyire nem volt a módszerei ellen épp a passzivitás miatt tömeges ellenállás. Az embereket nem szabad megfosztani alapvető szükségletüktől, a kérdésfeltevés igényétől!

A "kérdésfeltevés", mint létszükséglet?

- Természetesen, mert nemléte a társadalmi lény autentikus létét veszélyezteti. Körülményeink között az ember önmaga lehetőségeinek csupán az árnyéka...

Elmult veled /feletted, melletted/ négy év itt az egyetemen. Ha most újra kezddhetnéd, milyennek szeretnéd látni az elkövetkező öt évet?

- Nem tudok válaszolni erre a kérdésre tágabb határok felvetése nélkül. Tulajdonképp most kezdődne az életem, a munkám, a társadalom javára. És sokszor eszembe jut a velem egykorú fiatalok most sem csökkenő, nagyszámu kirajzása az országból "nyugatra". Ez is a mi problémánk, nem is akármilyen, és mégis oly keveset beszélünk róla. Mekkora hatalmas szellemi energia megy így tönkre, ki tudná azt számba venni. És azzal, hogy nem beszélünk róla, együtt jár az is, hogy ez ellen sem teszünk semmit. Azt kellene tenni, hogy kialakítani egy olyan társadalmi közérzetet, megformálni egy olyan társadalom képét, amely különb lenne minden nyugati és keleti társadalomnál. Annak ellenére, hogy még a TV külpolitikai kommentátora, Hajdu János is azt mondta, hogy a jelenlegi szocializmus nem vonzó a világ számára, nekünk igenis vonzóvá kellene tenni társadalmunkat, határon innen és túl is. És ebben a kérdésben mindenekelőtt az ifjúságnak van óriási feladata. Elsősorban azért, mert mindig az ifjúság volt az, aki legérzékenyebben /ez már frázisba illő/ reagált az őt és a társadalmat illető kérdésekre, problémákra. Ha beleszólási joga volna, és mindezt komolyan is vennék, talán másként lenne mindez. Jelenleg úgy néz ki, hogy minderre kevés lehetősége van egy fiatalnak, még ha az egyetemista is. Ez pedig elég tragikus dolog, akkor, ha meggondoljuk, hogy az ország eljövendő vezetésének meghatározó elemét fogják jelenteni a mostani egyetemisták.

De nem szabad mindenre valamiféle determinista módon nézni. Nem szabad azt gondolni, hogy a lehetőségek vagy adottak, vagy nem. Nem, mert a lehetőségeket teremteni is lehet, és kell is! Ha ez nem így van, akkor, úgy érzem, jogos az az egyre inkább terjedő félelem, amely a jövő elő nem optimistán tekint, hanem inkább valami megfoghatatlan tragédiát sejtve néz sorsa elébe.

Készítette: Molnár Imre

+ + +

FORINYÁK ÉVA: AZ IGÉRET SZÉP SZÓ...

/A fordító és tolmácsképzésről/

Miután nem mindenkinek volt alkalma ott lenni a kari, illetve egyetemi küldöttgyűlésen, szeretném összefoglalni az ott elhangzottakat, és hozzátenni az ott el nem hangzottakat a fordító és tolmácsképzésről.

mint mindenki az oktatók és hallgatók között egyaránt. Én csak az oktatásban érintett diákok érzelmeit tudom tolmácsolni, bár azok is elég széles skálán mozognak.

1978 szeptemberében, mikor elkezdődött a képzés, nagy várakozással tekintettünk elébe, hiszen /mint később kiderült n a i v á n/ azt hittük, hogy ha egy új képzést beindítanak, azt azért teszik, mert szükség van rá. Vagyis ránk. Ez jó érzés volt. Volt. Váltakozó hevességű, de azért mindig megfelelő mértékű buzgalommal tanultunk, gyártottuk a tömördek fordítást, és közben eltelt két és fél év. Akik a harmadik év végén szándékoztak távozni kíséretolmács és általános fordító-diplomával a zsebükben /ahogyan ezt elsőtől folyamatosan ígérték/, egy cseppet nyugtalankodni kezdtek 1980 novembere környékén, hogy hát hol vannak az értünk verekedő állásadók, és egyáltalán, mi is van a diplomával? /Ugyanis, mint rendesen, bizonytalan pletykák keringtek szerte a városban./ A pletykák hamar elhallgattak, ám a végkifejlet egyáltalán nem volt üdítő. Kiderült, hogy a beigért diploma helyett egy sima fordítói diplomát kapnak azok, akik a harmadik év után távozni óhajtanak. Azon egyszerű oknál fogva, hogy munkajogilag nem létezik kíséret-tolmács és szinkron-tolmács, /ez utóbbit a 4. év elvégzésének esetére helyezték kilátásba/, hanem póriasan csak TOLMÁCS. /És ez most derült ki!!!/ De nagyvonalúan felajánlották, hogy ha már bejártak a diákok 2 évig!! arra a "néhány" tolmácsolás órára, akkor igazán megengedhetik nekik, hogy próbálkozzanak Budapesten, az ELTE fordító- és tolmácsképző csoportjánál /post-graduális képzés/ egy tolmácsigazolvány megszerzésével. Persze saját költségen. Ára: 300 Ft. Lévén a bölcs mondás: ki a kicsit nem becsüli, az a nagyot nem érdemli, nyeltünk egyet és alkalmazkodtunk az új körülményekhez.

Azonban mindeközben sem volt izgalom hiány. Egy ur, akit a jó modor kedvéért nem nevezek meg, 1979-ben több alkalommal itt járt Szegeden az ELTE FTCS képviselőjében /már nem dolgozik ott/, és előadásokat tartott nekünk a fordítás rejtelméről. Ugyanezen ur 1980-ban /tehát egy évvel később/ úgy nyilatkozott a Népszabadságnak, hogy az országban csak és kizárólag Budapesten folyik fordító- és tolmácsképzés, post-graduális oktatás formájában. Ezen kicsit meglepődtünk. Néhányan még ici-picit fel is voltak háborodva. De azon már nem ici-picit voltunk felháborodva, mikor a rádió Tolmácsok c. műsorában az illetékes úgy nyilatkozott, hogy Magyarországon sehol nem folyik főiskolai szintű fordító- és tolmácsképzés, és hogy ez még megoldatlan kérdés. Kezdtünk pánikba esni. Hát O T T sem tudnak rólunk? Rögtön levelet irtunk a rádióknak, amire persze nem jött válasz.

Sérelmeinket tudattuk a tanárainkkal, akik érezvén, hogy ez tényleg nem a megfelelő állapot, elhatározták, hogy megpróbálnak állást szerezni nekünk. Szerencsére ehhez szövetségeseinkre is akadtak az egyetemen. Így sikerült száznál is több levelet eljuttatni nagyvállalatokhoz, melyeknek lényege ez volt: Fordítók, tolmácsok korlátlan mennyiségben! Csak tessék, tessék! A vállalkozás sikerrel járt. Az illetékes is a fejéhez kapott /vagy talán a fejéhez kaptak?/, és így elkezdtek csordogálni az állások. Megjegyzendő, hogy Illetékes II. nem azonos a történet elején említett Illetékes I-gyel. /Az a kósza pletyka pedig, hogy anyagi okokból nem lesz negyedik oktatási év, szerencsére alaptalannak?/ bizonyult./

Idén négy angol szakos és négy orosz szakos fog végezni. Jelen pillanatban az angolosok elhelyezkedése biztosítottnak látszik /kivéve persze azt, aki nem Budapesten szeretne álláshoz jutni/, viszont mindössze 1 azaz egy orosz pályázat árválkodik a hirdetőtáblán.

/Most 1981 április eleje van./

Adalékként még hozzátenném, hogy volt alkalom néhány szót váltani az egyetemi küldöttgyűlésen a Minisztérium képviselőjével.

12
Ő már tudott a fent említett sérelmekről, és megígérte, sőt mi több, határozottan állította, hogy mind az idén végzők, mind a jövőre végzők /kb. 12-15 angolos és ugyanennyi orosz/ a szakképzettségének megfelelő állást fog kapni. És hogy egy, a szívünknek még kedvesebb hírt is mondjak, az általunk javasolt fordító- és tolmács-munkaközösség alakítása "sem elérhetetlen ábránd már." /Igy az illetékes./ Megnyugodtunk./?/ Minden jó, ha jó a vége. Ha...

+ + +

A KARON FOLYÓ MUNKA MÁSFAJTA VÉLEMÉNYEZÉSE

A téma aktuális. A kari KISZ küldöttgyűlést megelőző - örvendetesen élő - vitákban olyan radikális, de nyilván nem reális elképzelés is elhangzott, hogy a hallgatók valamiképpen anyagiakkal is hadd adjanak nyomatékot véleményüknek.

A kari KISZ-vezetőség is több éve gondolkodik már a problémának - természetesen más, realisabb uton való - megoldásáról. Az eredmény: 1980 novemberében, amint ez a Gondolatjel 2. számában olvasható, a kari tanács határozatot fogadott el ez ügyben.

Az a határozat nyomán kialakuló gyakorlat - amint kialakul - nyilván elő fogja segíteni a hallgatók és az oktatók között jobb együttműködést, információcserét.

Ugy gondolom azonban, az oktatók efajta véleményezésének van néhány gyenge pontja. Az egyiket, talán a legfontosabbat a multkori cikkiró, Deák Ágnes is említi. Ez a véleményezési forma ugyanis feltételezi a hallgatók huzamos aktivitását egy olyan ügyben, amelytől ha várhatnak is eredményeket, csak meglehetősen hosszú távon. Ugy veszem észre, hogy a hallgatók egyre szkeptikusabbak minden hasonló - "hosszu távon beérő" - eredménnyel szemben. /Lehet, hogy ez az ifjúság mindenkori türelmetlensége?/

Bizonyára ezen a felismerésen /is/ alapul a TTK-sok által alapított és évente kiosztott "Ezüst kréta" díj, amely tulajdonképpen az oktatók m á s f a j t a , az említettől eltérő mechanizmusu véleményezése a hallgatók által.

A bölcsészkar KISZ-vezetőség valami ehhez hasonló díjnak az alapszabályát fogadta el az elmúlt félévben.

Az alapszabály szerint a mindenkori negyed- és ötödéves történészek egy plakettet ítélnék oda az őket addig tanító tanárok legjobbjának. Az odaitétel nyilvános vitán és szavazáson történik. /Az egyes oktatók melletti érvelés meghatározott szempontok alapján zajlik, ezeket alább ismertetem./

Milyen előnyei vannak az effajta véleményezésnek?

Először is: nem tűz ki maga elé nagyigényű, csak hosszú távon megvalósítható célt. Lényegében alig akar többet, mint amit az egyes csoportok ugyanis megtesznek, ha kedves tanáruktól kell bucsuzniuk: valami aprósággal kifejezik elismerésüket, hálájukat, stb. Nem olyan mögöttes megfontolásból, hogy azzal a következő évekre is biztosítsák a tanár jó munkáját, hanem csak azért, mert szívből jön. A dolog megtörténik, és ezzel be is töltötte funkcióját, értelme önmagában van. Ez pedig, a kitűzött cél azonnali beteljesedvén, rögtön meg is erősíti az ilyen cselekvésre irányuló "aktivitást", s nem kell azt sokáig mesterségesen ébren tartani.

A javasolt forma egyetlen momentummal kívánja az itt leírt gyakorlatot bővíteni, s azzal a magánszférából mintegy a közélet szférájába emelni. Ez a momentum pedig nem más, mint hogy az egyes csoportok helyett a két vérfolyam gyűljön össze, s döntse el: ki, ill. kik voltak legkedvesebb tanáraik a 4 év során.

Nagyon fontosnak tartom ezt a mozzanatot: összegyűlni, s beszélni a mindannyiunkat közelről érintő kérdésekről, még hozzá úgy, hogy tudatában vagyunk: annyi meddő vita után ezuttal kezünkben van a döntés és a megoldás, még ha ez nagyon szerény is, mindössze egy p l a k e t t .

S milyen hatása lehet ennek az oktatásra? "Mi változik ettől", ahogy Deák Ágnes képzeletbeli hallgatója is kérdezi. Először is: ez a "véleményezés" nem törekszik olyan közvetlen /bár hosszú távon közvetlen/ hatásra, mint a másik. Itt a közös vélemény kulturált kinyilvánításának - a kinyilvánítás tanulásának - legalább akkora a jelentősége.

Másrészt: nem szabad lekicsinyelni az ilyen "kinyilvánítás" hatását. Az oktatóknak, hogy érezzék a közeget, amelyben dolgoznak, visszajelzésre van szükségük. Eddig azonban nem kaptak túl sok visszajelzést...

Eppen ezért remélem, hogy ez a díj érdeklődésre talál a hallgatók körében, és jól együtt tud majd élni a másik, nálánál komolyabb formával.

Végezetül álljanak itt a díj kiadásának előzetes szempontjai!

I. Szakmai szempontok

1. Az oktató felkészültsége, az oktatás színvonala
/Nem az elért tudományos eredményeket kell elsősorban számba venni, hanem az átadás színvonalát, eredményességét./

- a leadott anyag korszerűsége
- az átadás minősége, hatékonysága
- az oktató tudományos munkája

2. Pedagógiai szempontok

Milyen módszerekkel, mennyire didaktikusan tanít. /Pl. az értékelés, vizsgáztatás betölti-e funkcióját? Orientálás, stb./

II. Emberei szempontok /súlyosabb, mint az első!/ - milyen a viszonya a hallgatókkal

- mennyire ad elfogadható magatartásmintát
- milyen egyéb munkákat végez - a hallgatók érdekében - kötelező munkáján kívül

Ezekon kívül természetesen egyéb szempontok is fölmerülhetnek a szavazáson.

A díj odaitélésénél minden bölcsészhallgató részt vehet a vitában, szavazati joga azonban csak a negyed- és ötödéves törtéénészeknek van. A szavazást következő héten szeretnénk lebonyolítani, pontos időpont-ról és a szavazás körülményeiről a faliújságon tájékoztatunk benneteket.

Laklia Márta IV. évf.
magyar-történelem

+ + +

MÓRÓCZ KÁROLY: A SZEGEDI EGYETEMRŐL

Sokak véleménye, hogy a Szegedi Egyetem című ujság nem a diákokhoz szól. A JATE kari küldöttgyűlésein és az egyetemi küldöttgyűlésen határozat is született: ezután csak az érdeklődők vásárolják meg a lapot, a kari pénztárak ilyen célra nem fognak pénzt biztosítani. Hasonló a helyzet a SZOTEn és a JGYTF-n is, ott sincsenek megelégedve a lap jelenlegi színvonalával, tartalmával.

A küldöttgyűléseken felvetődött problémák megvitatására egy rendkívüli szerkesztőbizottsági ülésen került sor. Nagyon sok bírálat és értékes, megszívlelendő javaslat hangzott el a jelenlevők /a Szegedi Egyetem munkatársai, a három felsőoktatási intézmény tanárai, a lapba többé-kevésbé rendszeresen író diákok, a párt-, és a KISZ-szervezet képviselői/ részéről.

Szó esett arról, hogy sok olyan cikk jelenik meg az ujságban, amelyekben tartalmi változtatások, átirások fedezhetők fel. Jó példa erre a BTK küldöttgyűléséről írott beszámoló:

"Nem foglalkozik megfelelő mértékben a gondokkal, túl általános, nem differenciál, nem aktualizál - így a vélemények a levélről" /A kongresszusi levél vitájáról volt szó/ - kimaradt a lapból.

"Határozat született, miszerint a Szegedi Egyetemet ezután nem a kari pénztárból fizeti a BTK" - kimaradt.

"A több, mint ötórás kari küldöttgyűlésen megindult valami. Reméljük a többi karon, másutt is megpróbálkoznak a kritikus időket élő mozgalom felrázásával" - kimaradt.

"A Szegedi Egyetemről is szó esett: nem tölti be diáklap szerepét, ezen valahogy változtatni kellene." E helyett ez szerepelt az ujságban: "A Szegedi Egyetemről is szó esett: elhangzott olyan vélemény, hogy nem tölti be eléggé a diáklap szerepét, s ezen valahogy változtatni kellene."

A további észrevételek, javaslatok a következők voltak /a teljesség igénye nélkül/:

- Az ujság felelős szerkesztője főállásban végezze munkáját, másodállásban egy ilyen felelősségteljes feladatot nem lehet a jogosan elvárható színvonalon végezni. Ezt mutatták az elmúlt évek tapasztalatai is.

- A protokolláris hírek, tudósítások terjedelme csökkenjen, ne vegyék ezekkel a helyet el az aktuális cikkek elől. Erre vonatkozóan KISZ KB határozat is van.

- A lap ne csak az egyetemi kulturális, kulturpolitikai eseményekről tudósítson, hanem lehetőség szerint számoljon be a városi, megyei, országos szintű rendezvényekről is.

- Legyen évente két alkalommal nyitott fórum, ahol a Szegedi Egyetem munkatársai válaszolnak az érdeklődőknek a lappal kapcsolatos kérdésekre, és legyen kéthetente fogadóóra, ugyanilyen célból.

- Amennyiben megfelelő mennyiségű és színvonalu anyag áll össze, készítsen a JATE, a SZOTE, a JGYTF "egyetemi oldalt".

- A lap külalakján történjen változtatás, legyen több művészfotó, változatosabb forma.

- Az agit.prop-osok dolgozzák ki a terjesztés hatásos módozatait, hogy az aktuális hírek aktuálisak maradjanak.

Egy konkrét javaslat is elhangzott. A BTK-n újonnan alakult alapszervezetek /társadalmi jelenségekkel foglalkozó, információs, történész, közművelődési, stb./ számoljanak be terveikről, célkitűzéseikről, majd folyamatosan végzett munkájukról, amennyiben ezek közérdeklődésre tartanak számot.

A legfontosabb javaslat - a tényleges átalakítás elengedhetetlen feltétele - a társadalmi tanácsadó testület felújításáról, kibővítéséről szólt. Ezentúl a Szegedi Egyetem belső munkatársai, a párt-, és a KISZ-szervezet képviselői, a felsőoktatási intézmények tanár-küldöttei, a Gondolatjel" és az "Új impulzus" című kari kiadványok képviselői /2-2/, az agit.proposok és az ujságba rendszeresen író hallgatók fogják alkotni a szerkesztőbizottságot. A cél az, hogy alkotó vitákban alakuljanak ki a hallgatókhoz szóló, problémáikkal foglalkozó lapszámok. Reméljük, hogy az április 16-ai első új formában megtartott szerkesztőbizottsági ülés már eredményes lesz, és kedvező módon fog megváltozni a lap, az elképzelések valóra válnak.

+ + +

A dékáni tanács március 26-án ülést tartott, amelyen meghívottként részt vettek a kari tanács hallgató tagjai is. Eredetileg két kérdés szerepelt napirenden: a küldöttgyűlés határozatai és az oktatói-hallgatói véleményezés. Ez utóbbira idő hiányában nem került sor. A határozatokkal kapcsolatban öt problémáról esett szó: a kari tanácstagok információjáról, a külön KISZ-helyiségről, az előadások, szemináriumok választhatóságáról, a fordító-tolmács-képzés jelenlegi helyzetéről és a tanárképzés reformjáról.

- A kari tanács tagjai 8 nappal az ülés előtt megkapják a programot. A meghívón feltüntetik az oktatói állásra pályázók nevét, így a tanács tagjai érdeklődhetnek egy-egy pályázóról.

- Átmeneti megoldás született a külön KISZ-helyiség kérdésében: kb. egy évig felhasználható a leendő nyelvi laboratórium a földszinten. E terminus lejárta után is "van remény".

- A dékáni tanács támogatja az előadások, szemináriumok választhatóvá tételét, de nem tartja minden területen véghezvihetőnek /létszám, alapképzés követelményei miatt/. Ahol a lehetőség adott, ott segíteni fogja az "anyagkövető" és a "részproblémákat elemző" előadások szétválasztását.

- A fordító-tolmács-képzés ügyében változásokra hívta fel a figyelmet a dékáni tanács: 12 angolnak és 1 oroszoknak nyílt lehetősége az elhelyezkedésre fordító irodában, illetve kereskedelmi, ipari vállalatoknál /itt azonban szakmai továbbképzés szükséges/. Társadalmi ösztöndíj felajánlás is érkezett angoloknak. Feltételei: gépirási tudás és jártasság egy másik nyelvben. A 300 Ft vizsgadíj problémáját megoldják, nem kell kifizetni. A dékáni tanács ebben a helyzetben már nem tartja szükségesnek a fordító-tolmács-képzéssel foglalkozó parlament összehívását. A hallgató tanácstagok javasolták a parlament ügyének tisztázását, valamint a fordító-tolmács szakosok külön képviselővel való részvételét a kari tanácsban.

- Végül a tanárképzés reformjáról egy előadássorozat megszervezését vállalta Nagy József, a Pedagógiai Tanszék más oktatói nevében is. Számítanak az érdeklődő közönségre.

Nagy Imre

+ + +

ÚJ ALAPSZERVEZETEK ALAKULÁSI SZÁNDÉKÁRÓL

Az egyetem különböző pontjain elhelyezett plakátok és felhívások alapján a következő alapszervezetek alakulási szándékáról tudunk beszámolni:

1. Információs	Más belföldi egyetemekkel szeretné felvenni a kapcsolatot.
2. UNESCO	... címen külföldi egyetemistákkal levelezők "csapata".
3. FEB	Az előkészítő munkálatokat egy alapszervezet látná el, nem kizárva a többieket a levelezésből.
4. Történész	Társadalompolitikai és szaktudományos kérdésekről viták, kari szintű rendezvények.
5. Kollégiumi	A kollégium gondjaival, programjaival foglalkozó embercsoport, természetesen kollégistákból áll.
6. Közművelődési	Nevelőotthonok patronálását vállalják első sorban, a Közművelődési Klubhoz kapcsolódva.
7. Faliujság	A politikai faliujság szerkesztőinek felhívó plakátja alapján.

8. "Gondolatjel" Az időszakos kari kiadvány elkészítése.
9. Címe, neve még nincs, a közvetlen közelmúlt politikai, társadalmi kérdéseivel foglalkozna, ebből néha faliújságot készítené. Első témája az egyház és az állam viszonya.

Ezek a közös tevékenység alapján szerveződők, ezen kívül pályázott egy alapszervezet hagyományos, többféle dologgal foglalkozó akcióprogrammal, de ők az évfolyam és csoportkereteket bontották meg. Előnye, hogy sokféle programot tűztek maguk elé, és több évfolyamból jöttek össze.

Az alapszervezetek egy része még tagokat vár, másrésztük már megalakult /FEB/, munkájukat még nem kezdték meg.

A kari vezetőség is várja a kezdeményezéseket még a jövő hétig, amikor végleg lezárja az alapszervezetek kereteit.

+ + +

HISTORIA EST MAGISTRA VITAE

/Reflexiók egy drámáról és egy közhelyről/

Sütő András: A szuzai menyegző

Kisebbségi népcsoport művelődési életének nagy fontosságu színtere a színház. Az olyan színház, amely azon túl, hogy művészeti ágazat, teret ad a nyelv, a nemzetiségi tudat és hagyomány ápolására, megfogalmazza a megmaradás és továbbélés imperativusát.

Az erdélyi színjátszás sajátos vonása, amely alapvetően megkülönbözteti a többi, magyar nyelvterületen működő színházról, a közösségi /közönség-/ igényre adott azonnali és sajátos válasz: az aktualizált színelőadás. Egy új létforma, amely létgondokból növekedett ki. /vö.: Harag György... Valóság 1981/3./

Sütő András új drámája a Tiszatáj 1980/6. számában olvasható. Sajnos éppen születési helyén, Romániában nem került még sajtó alá. Sajnos, mert tartalmi aktualitását leporolt helyet biztosítana számára a romániai olvasók könyvespolcán is. Az viszont öröndetes, hogy a drámából rendezett színdarabot a március 4-i ősbemutató óta műsorán tartja a kolozsvári Állami Magyar Színház. /Rendező: Harag György/.

"Szellemi rokonság fűz össze bennünket /ti. Haraggal - R.I./, amidőn újra fölfigyelünk a hatalom természetére. Ebben a drámában - a szuzai menyegzőben - ugyancsak a hatalmi mámor úzi játékát a türelmes emberiséggel..." - írja Sütő a darab kapcsán készült kiadványban. Ami az emberiség eme jelzőjét illeti, Sütő drámája maga cáfol rá. Akit megérint így vagy úgy a hatalom, az maga is hatalomra szomjas zarnok, megalázott hódoló, gyalázatos áruló, tragikusan bukó hős, stb. lesz. Vajon ez Türelem-e?

A címadó menyegző i.e. 331-ben esett meg a kisázsiai Susa városban, amidőn a "világhódító" Nagy Sándor meghódította perzsiát. Tízezer perzsa nőt kényszerített hozzá tízezer macedón-görög katonájához. Ő maga példaadón Dareiosz asszonyát, Roxánét vette nőül. - Ez történelmi tény. Ezzel Sütő magára vállalja a történet népszerűsítésének a feladatát.

A perzsa népnek adott gáláns hellén jegyajándék: tízezer felsőbbrendű falosz - a drámában pontosan megfogalmazott szinkretizáló politika - a perzsák etnikai feloldásának, asszimilálásának nemcsak kijelölte az utját-módját, hanem könyörtelenül meg is indította a folyamatot. Historia est magistra vitae. Lám Machiavelli is csak tanulta a machiavellizmust. És tanulták azóta sokan - Cortez spanyoljai, Hitler apparátusa, továbbá sok-sok olyan figurája az évezredeknek, akiknek hatalmuk volt a történelmi fejlődés emelkedő rendjének vonalát időlegesen befolyásolniuk.

És még lehet "tanulni" a történelemtől: a meghódítottak megalázása sem újkeletű: a görög regulába gyömöszölt perzsa katonáknak el kell hagyniuk perzsa nyelvüket. Ez azonban nem elég - emberi méltóságuk megalázását kell elszenvedniük a "magasabbrendű" hellén nyelv hibás ejtése miatt is... Az emberi társadalom már tuljuttott azon, hogy egyszerűen amputálja idegennek érzett tagját; bár ilyen amputációra néhány modern társadalom is példával tud szolgálni /lásd: Auschwitz/. De van, amit nem lehet tanulni: lényege az embernek - a szabad emberi lét; s lám áll még Bétisz vára, van még ellenállás. Maroknyi ember védi az Ügyet, amit Sütő másutt így fogalmaz meg: "Ugy cselekedjünk, hogy megmaradjunk!" /Tiszatáj, 1981/3./

Az emberi érzelmeknek, eszméknek és cselekedeteknek - úgy tetszik a történelem folyamán sajátosan újrafogalmazódó - végletesen polarizált /és ez komoly fogyatékosága a darabnak/ együttesén hajszolja keresztül a nézőt a rendező. Ez a darab jó magister volt; ez a színjátszás valóban a közönség aktuális érzelmeit, gondolatait fogalmazta meg. A kolozsvári közönség pedig érti ezt a színházat.

Roboz István

+ + +

AZ IRÓ MEZTELEN

/Bereményi Géza találkozása az empiriával/

Miután megtudtuk, hogy az író meztelen és alászáll, és ő az alfa, de azért határai a mindenség határai, sőt miután velünk együtt Bereményi Géza is megtudta, hogy mindez ő, és miután Bereményi legujabbb félkész regényében eljátszott az arányokkal, bevallotta, hogy nem volt még depressziós, csak gondolatban, bár az olyan, mint az igazi, és hogy számára a boldog-boldogtalanság nem alternatíva, mert már a Költő is megmondta: minden relatív, és különben is, hol a boldogtalanság mostanában? És ő elégedett, ha felismeri, ha az, amit irnak a valóság tükörképe, mert ő igenis látta tíz éves korában, ahogy ledöntötték a Sztálin szobrot a budapesti utcán, sőt emlékszik még a lángvágóra is - sajnos más is emlékezett a szovjet tankokra, de szerencsére /még/ nem irt regényt -, de Bereményi alanyi, és prózát ír, mert annak van felfutása és szerkezete, és mert vissza kell adni a nyelvnek a funkcióját, mert a kommunikációt és az embert ma már nem a funkciója szerint használják, pedig azok arra törekednének, mert olyan a belső szerkezetük, és különben is számára csak olyan általános kategóriák léteznek, mint tér, idő, tények és értékek - bár az igazságot mostanában felosztják, és erre az sürgősen fogja magát és eltűnik, bár ami azt illeti, neki fáj, ha megütik, és megkérdezi, hogy miért - bár aszkéta, de mindenben szereti a szerkezetet és a tükröződést, mert hát ugyebár Lukács..., de a szocialista hadsereg témáját - őrmester létére - nem óhajtja feldolgozni, mert úgy érzi, nem különbözik a régitől, és hogy akik most Ausztráliában a munkanélküli segélyből süttetik a hasukat, azok nem a szocialista hadsereg, hanem más elől menekültek, és hogy mert vannak még szegedi őslakosok, Bereményi ezentúl eljön és nem lejön Szegedre, és merthogy olvasott szociálpszichológiát, nyugodt szívvvel eldönthetjük, hogy Bereményi /talán/ jó író, de /biztosan/ rossz filozófus, és kellemes egyéniség.

Somogyvári Márta

ÁPRILIS 8-ÁN A HERMANN OTTÓ KOLL.-
ban a Hermann és Móra kollégiumok Koll. Bizottságai találkoztak Balogh Istvánnal, a JATE gazd. főigazgatójával. A beszélgetés célja az volt, hogy tájékozódjunk az egyetem gazdasági szerkezetéről, évi költségvetéséről, s lássuk a kollégiumok helyét ebben az egész mechanizmusban. Majd a két kollégiumot közvetlenül érintő kérdésekre került sor: az évi költségvetések lebontásakor a KB-k véleményezhesse-
nek, 10 ezer Ft-ot nem meghaladó szakmai tárgyak vásárlásakor legyen elég az igazgatók engedélye, a költségvetésben megszabott kereteket ne kezeljék mereven - s legyen állandó párbeszéd, partneri kapcsolat a Gazd. Hivatal és a kollégiumok között. A beszélgetés során ezekben a kérdésekben sikerült megegyezésre jutnunk, bár eredményességét csak a gyakorlat bizonyíthatja. A műszaki problémák /műhely/ megbeszélésére meghívjuk Várnai Szilárdot, a JATE műszaki osztályának vezetőjét. /F.T./

ALAPSZERVEZETET ALAKITUNK nevelőotthonok, cigányiskolák, tanyasi iskolák, gyámügy és ifjúságvédelem területén dolgozókkal és az ez iránt érdeklődőkkel. Tervünk: gyakorlati tapasztalatok cseréje, a társadalmi háttér megismerése.
/árunk benneteket! Keressetek a Móra 35. szobájában: Kolma Irén, Iolpár Gabi.

E számot szerkesztették: Hévi-
zi Ottó, Czupi Gyula, Szijj Ferenc.
Technikai munkatárs: Boros Mária.

Soksz. eng.: Sényei Róbertné

A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM VIL-
mosmérnöki Karán, elsősorban a kollégiumok kezdeményezésére, kidolgoztak egy "Új értékelési rendszert". Célja az, hogy a mozgalmi /KISZ-/ munka értékét visszaállítsa. Azok a kedvezményes szolgáltatások /anyagi, kulturális, sport/, amelyek megvonása a kar hallgatóit érzékenyen érintenék, az új rendszer alapján azoknak lesz kedvezményes, akik komoly mozgalmi munkát végeznek. Azt várják az új rendszertől, hogy a mozgalmi munka ilyenfajta ösztönzéssel föléllékül, és csak az élvezi a juttatásokat, aki dolgozott is érte. Az "Új értékelési rendszer", mivel követelményeket támaszt, az első években büntetésszerűen hathat, ennek ellenére kollégiumi szinten elfogadták. Arról, hogy a kollégistákon kívül másokat is érinthet-e, a KISZ-küldöttgyűlések döntenek./Cz. Gy/

NÉMET SZAKOSOK! Szeretnénk elkerülni azt a látszatot, hogy a tanszéki összekötők csupán egyes emberek vagy csoportok véleményét képviselik az oktatói-nevelői munka véleményezése során. Ennek érdekében arra kérünk minden német szakos hallgatót, hogy mondja el véleményét
ápr. 16-án, 14 órakor a II. teremben. Aki nem tud eljönni, az így összeállított anyagot megnézheti a Móra Koll. 25. szobájában. Így szeretnénk biztosítani a véleményezési rendszer demokratizmusát, és kihasználni a kapott lehetőséget. Ekkor választjuk meg azokat a tanszéki összekötőket is, akik valamennyi évfolyan közösen kialakított álláspontját képviselik
ápr. 28-án az e témával foglalkozó tanszéki értekezleten, így megkönnyítve annak munkáját.
IV. éves német szakosok